

Tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2002

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 16 april 2002 berett bl.a. socialutskottet tillfälle att yttra sig över 2002 års ekonomiska vårproposition (2001/02:100) om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2002 (yrkandena 4–27) jämte de motioner som kan komma att väckas i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Socialutskottet behandlar i yttrandet förslaget till tilläggsbudget för budgetåret 2002 såvitt avser utgiftsområde 9 samt motionerna Fi42 av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkandena 7, 17 delvis och 18 delvis och Fi39 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 6.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Propositionen

I propositionen föreslås att anslaget 13:2 *Bidrag för läkemedelsförmånen* ökas med 219 000 000 kr. Regeringen hänvisar till att det finns en överenskommelse mellan staten och landstingen om hur kostnaderna för läkemedelsförmånen skall delas. Kostnaderna för 2001 har överskridit överenskommet belopp med ca 300 miljoner kronor och staten skall enligt avtalet kompensera landstingen med ca 150 miljoner kronor.

Vidare redovisas att år 1998 omklassificerades vissa varor från läkemedel till medicintekniska produkter. Kostnaderna för dessa produkter skall därmed inte längre ingå i läkemedelsförmånen utan bäras av landstingen. Landstingen bör kompenseras för denna kostnad genom det generella statsbidraget. Ersättningen till landstingen, som har uppgått till 69 miljoner kronor per år, har emellertid under 1999–2001 betalats från anslaget enligt en överenskommelse mellan staten och landstingen. Även för 2002 bör ersättningen få belasta detta anslag. Anslaget behöver därmed ökas med 69 miljoner kronor. Från och med

2003 avses landstingen kompenseras genom det generella statsbidraget till landstingen.

Under anslag 13:3 *Bidrag till hälso- och sjukvård* föreslås att anslaget minskas med 4 700 000 kr för att bidra till finansiering av utgifterna inom ett annat utgiftsområde. Även anslag 13:5 *Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd* föreslås minskas av samma skäl. Minskningen föreslås bli 1 250 000 kr.

Även under anslag 13:6 *Socialstyrelsen* föreslås att anslaget minskas med 5 100 000 kr för att bidra till finansieringen av ökning av utgifterna inom ett annat utgiftsområde.

Anslag 14:2 *Bidrag till WHO* föreslås ökas med 650 000 kr. Sverige betalar ett årligt bidrag till WHO i början av året. Bidraget fastställs i US-dollar. På grund av den oförutsett höga dollarkursen har inte hela bidraget kunnat betalas från anslaget utan en kompletterande betalning om 59 954 US-dollar måste göras för år 2002, anför regeringen. Finansiering föreslås ske genom att anslag 14:5 *Smittskyddsinstitutet* minskas med motsvarande belopp.

Anslag 14:7 *Folkhälsopolitiska åtgärder* föreslås ökas med 15 000 000 kr. Skälen för regeringens förslag är att en nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador (prop. 2000/01:20, bet. 2000/01:SoU8, rskr. 2000/01:144) antogs år 2001. Syftet med handlingsplanen är att lägga fast grundvalarna för en alkohopolitik som leder till minskad alkoholkonsumtion och begränsar alkoholskadorna. Under våren 2002 behandlas också en särskild nationell handlingsplan mot narkotika (prop. 2001/02:91, bet. 2001/02:SoU15). Syftet med handlingsplanerna är bl.a. att lägga fast målen för samhällets insatser mot alkohol- och narkotikamissbruket och att utveckla målinriktade och samordnade förebyggande insatser på kommunal nivå.

Frivilliga organisationer på alkohol- och narkotikaområdet utför insatser av betydande värde och omfattning. Det förebyggande, uppsökande, rådgivande och motivationsskapande arbetet är omfattande och en allt större del av opinionsbildning, kunskapsspridning och förebyggande insatser sker genom de frivilliga organisationerna, heter det i propositionen.

Regeringen bedömer att det inom ramen för det utvecklingsarbete som nu sker på alkohol- och narkotikaområdet finns behov av ett riktat stöd till organisationer och föreningar, inkl. klientorganisationer, som verkar förebyggande och stödjande inom alkohol- och narkotikaområdet.

Regeringen föreslår att medlen skall utgå till särskilda satsningar inom det förebyggande alkohol- och narkotikaområdet och fördelas av Socialstyrelsen efter direktiv från regeringen.

I propositionen föreslås också att anslaget 16:7 *Bilstöd till handikappade* ökas med 50 000 000 kr. Regeringen anför att bidrag till bilstöd är ett viktigt medel för att uppnå regeringens mål för handikappolitiken. För att förkorta väntetiderna för att få bidrag anser regeringen att ytterligare 50 miljoner kronor bör tillföras för år 2002.

Slutligen föreslås att anslaget 18:1 *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* ökas med 10 000 000 kr. Regeringen anför att insatser som syftar till skydd och hjälp till kvinnor som blivit utsatta för våld kontinuerligt behöver

utvecklas. Regeringen anser därför att anslaget bör tillföras ytterligare medel för att utveckla kvinnojourernas verksamhet. De särskilda behov som flickor och kvinnor med utländsk bakgrund, kvinnor med funktionshinder samt kvinnor med missbruksproblem kan ha skall särskilt uppmärksammas. Medlen bör också kunna användas för att vidareutveckla kvinnojourernas befintliga organisationer och nya insatser till stöd för våldsutsatta kvinnor. Verksamheten i storstäderna bör prioriteras och samverkan och samfinansiering skall ske med berörda kommuner så att kontinuitet och långsiktighet kan säkerställas.

Motioner

I *motion Fi42 av Bo Lundgren m.fl. (m)* yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om en hjälpmedelsgaranti (*yrkande 7*). Motionärerna anser att en hjälpmedelsgaranti skall införas. Den konkreta utformningen av hjälpmedelsgarantin måste bli föremål för särskild utredning där noggranna analyser och avvägningar görs. Redan nu bör dock en statlig hjälpmedelsgaranti prövas genom att bilstödet och s.k. alternativ telefoni slås samman till ett nytt anslag. Den förstärkning av bilstödet som regeringen föreslår välkomnas av motionärerna, men förstärkningen bör i stället tillföras den hjälpmedelsgaranti som motionärerna föreslår.

Motionärerna avvisar förslaget att minska anslaget 13:5 Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) med 1 250 000 kr, anslaget 13:6 Socialstyrelsen med 5 100 000 kr och anslaget 14:5 Smittskyddsinstitutet med 650 000 kr. De föreslår i stället en minskning av anslaget 14:4 Statens folkhälsoinstitut med 7 000 000 kr (*yrkandena 17 delvis och 18 delvis*). Motionärerna anför att det är väsentligt både för enskilda patienter och för sjukvården i stort att HSAN ges förutsättningar att snabbt och med hög kvalitet utreda de anmälningar som inkommer. En neddragning av anslaget äventyrar patientens rätt och säkerhet. De anser vidare att regeringens socialpolitik brister i trovärdighet eftersom den myndighet som fått den primära medicinska tillsynen, ansvar för utvärdering, uppföljning och kunskapsspridning samt flera andra ansvarsområden i uppgift av regeringen samtidigt är föremål för regeringens sparbeting under pågående verksamhetsår. Inte heller neddragningen på Smittskyddsinstitutet kan motionärerna acceptera. I andra sammanhang har motionärerna redovisat fördelarna med att folkhälsoarbetet drivs lokalt och regionalt. De anser att de besparingar som föreslagits på de tre myndigheterna i stället bör göras på Statens folkhälsoinstitut. Detta skulle innebära att patientsäkerheten upprätthålls samtidigt som resurserna till folkhälsoinsatser går till de verksamheter där de gör störst nytta.

I *motion Fi39 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)* yrkas att riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ny tilläggsbudget innefattande ytterligare anslag till Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. på 10 000 000 kr utöver vad som föreslås i propositionen (*yrkande 6*). När det gäller svårt utsatta kvinnor, som drabbas av närståendes våld och missbruk m.m. har motionärernas tidigare förslag halvt tillmötesgått av regeringen då den i tilläggsbudge-

ten föreslår ett ökat anslag för bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. Motionärerna anser dock att budgetförstärkningen bör vara 20 miljoner kronor. Om anslaget utökas med 20 och inte med 10 miljoner kronor behövs inte den av regeringen förordade inskränkningen till främst storstadsområdena.

Utskottets bedömning

Utskottet vidhåller sin ståndpunkt att det arbete som kvinnojourerna utför är av stort värde och att kvinnojourerna utgör ett betydelsefullt komplement till socialtjänstens verksamhet på området. Utskottet ser därmed positivt på regeringens förslag att öka anslaget 18:1 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. med 10 miljoner kronor för att vidareutveckla kvinnojourernas befintliga organisationer och nya insatser till stöd för våldsutsatta kvinnor. Utskottet anser att särskild uppmärksamhet bör ges åt de särskilda behov som flickor och kvinnor med utländsk bakgrund, kvinnor med funktionshinder samt kvinnor med missbruksproblem kan ha. Utskottet har inget att erinra mot att verksamheten i storstäderna prioriteras. Utskottet vill dock återigen betona att det utökade stödet inte får leda till att kommunernas engagemang minskar. Kommunerna bör enligt utskottet även fortsättningsvis ha det primära ansvaret för att stödja kvinnojourerna. Utskottet, som finner den av regeringen föreslagna anslagsförstärkningen välavvägd, tillstyrker att anslaget 18:1 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. tillförs ytterligare 10 miljoner kronor och avstyrker därmed motion Fi39 (fp) yrkande 6.

Utskottet välkomnar också regeringens förslag att förstärka anslaget 16:7 Bilstöd till handikappade med 50 miljoner kronor för att förkorta väntetiderna för att få bidrag. Utskottet avvisar återigen motionsförslag om att slå samman anslagen 16:6 Bidrag till utrustning för elektroniska kommunikationer och 16:7 Bilstöd till handikappade till en statlig hjälpmedelsgaranti. Motion Fi42 (m) yrkande 7 avstyrks således. Den av regeringen föreslagna anslagsförstärkningen om 50 miljoner kronor till 16:7 Bilstöd till handikappade tillstyrks.

Utskottet tillstyrker också att anslaget 14:2 Bidrag till WHO ökas med 650 000 kr och anslaget 14:5 Smittskyddsinstitutet minskas med samma belopp för att finansiera Sveriges bidrag till WHO. Utskottet har inget att erinra mot de av regeringen föreslagna minskningarna på anslagen 13:5 Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd och 13:6 Socialstyrelsen och avvisar därmed förslaget i motion Fi42 (m) yrkandena 17 delvis och 18 delvis att i stället för dessa minskningar på anslagen 13:5 Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, 13:6 Socialstyrelsen och 14:5 Smittskyddsinstitutet minska anslaget 14:4 Statens folkhälsoinstitut med motsvarande belopp.

Utskottet har inte heller i övrigt något att erinra mot regeringens förslag utan tillstyrker sammanfattningsvis förslaget till tilläggsbudget för statsbudgeten för budgetåret 2002 såvitt avser utgiftsområde 9.

Stockholm den 16 maj 2002

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Chris Heister (m), Susanne Eberstein (s), Margareta Israelsson (s), Conny Öhman (s), Chatrine Pålsson (kd), Leif Carlson (m), Lars U Granberg (s), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Elisebeht Markström (s), Catherine Persson (s), Rolf Olsson (v), Lars Gustafsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Kenneth Johansson (c), Kerstin Heinemann (fp) och Lotta N Hedström (mp).

Avvikande meningar

1. Chris Heister, Leif Carlson, Hans Hjortzberg-Nordlund och Cristina Husmark Pehrsson (alla m) anför:

Vi anser att en hjälpmedelsgaranti bör införas. Den konkreta utformningen av hjälpmedelsgarantin måste bli föremål för en särskild utredning där noggranna analyser och avvägningar görs. Redan nu bör dock en statlig hjälpmedelsgaranti prövas genom att anslagen 16:6 Bidrag till utrustning för elektrokommunikation och 16:7 Bilstödet till handikappade förs samman till ett nytt anslag för en statlig hjälpmedelsgaranti omfattande de hjälpmedel som i dagsläget finansieras med statliga anslag. Den förstärkning av bilstödet som regeringen nu föreslår välkomnar vi, men den bör föras till det nya anslaget för en hjälpmedelsgaranti.

Vi avvisar förslaget att minska anslagen 13:5 Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) med 1 250 000 kr, anslaget 13:6 Socialstyrelsen med 5 100 000 kr och anslaget 14:5 Smittskyddsinstitutet med 650 000 kr. Vi föreslår i stället en minskning av anslaget 14:4 Statens folkhälsoinstitut med 7 000 000 kr. Vi anser det väsentligt både för enskilda patienter och för sjukvården i stort att HSAN ges förutsättningar att snabbt och med hög kvalitet utreda de anmälningar som inkommer. En neddragning av anslaget äventyrar patientens rätt och säkerhet. Vidare anser vi att regeringens socialpolitik brister i trovärdighet då den myndighet som fått den primära medicinska tillsynen och ansvaret för utvärdering, uppföljning och kunskapsspridning m.m. samtidigt är föremål för regeringens sparbetning under pågående verksamhetsår. Detta kommer att innebära att Socialstyrelsens uppföljningsansvar urholkas. Inte heller neddragningen på Smittskyddsinstitutet kan vi acceptera. De medel som dras in från Smittskyddsinstitutet avser regeringen att använda till en fyllnadsinbetalning av Sveriges medlemsavgifter till WHO. I själva verket är betalningen endast en kompensation för den svaga kronkursen. Därmed tvingas Smittskyddsinstitutet betala för regeringens misslyckade ekonomiska politik. Vi har i tidigare motioner redovisat fördelarna med att folkhälsoarbetet drivs lokalt och regionalt. Följaktligen har vi föreslagit ett särskilt anslagsområde för detta ändamål. Mot denna bakgrund anser vi att den besparing som regeringen vill göra på HSAN, Socialstyrelsen och Smittskyddsinstitutet för pågående verksamhetsår lämpligen kan göras på anslaget 14:4 Statens folkhälsoinstitut.

Finansutskottet bör med bifall till motion Fi42 (m) yrkandena 7, 17 delvis och 18 delvis tillkännage för regeringen vad vi här har anfört.

2. Kerstin Heinemann (fp) anför:

Jag kan konstatera att regeringen delvis tillmötesgått Folkpartiets önskemål om ytterligare resurser till utsatta kvinnor som drabbas av närståendes våld och missbruk m.m. genom förslaget i tilläggsbudgeten om att tillföra anslaget

18:1 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. ytterligare 10 miljoner kronor. Jag anser dock att budgetförstärkningen bör vara 20 miljoner kronor; då skulle inte den av regeringen nu föreslagna inskränkningen till främst storstadsområdena behövas. Jag anser att finansutskottet med bifall till motion Fi39 (fp) yrkande 6 bör ge regeringen i uppdrag att återkomma med förslag till ny tilläggsbudget innefattande ytterligare anslag på 10 miljoner kronor till anslag 18:1 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.